

надходжень до бюджетів, скорочення тіньової економіки, протидії кіберзлочинності та фінансування тероризму.

Доречним було б також ввести ліцензування та верифікацію на проведення операцій з віртуальними валютами в Україні. Від обрання механізму регулювання діяльності з використанням віртуальних валют в Україні, залежить вирішення таких аспектів, як система оподаткування, дозвільні документи, оформлення операцій та права власності, механізм захисту від неправомірних дій. Тим самим, з'явиться можливість контролю на етапі придбання віртуальних валют за фіатні гроші, момент їх продажу та отримання за них коштів.

На сьогодні всі інновації, пов'язані з розвитком технологій, дають можливість зростання економічної сфери країни. Тому уряд повинен звертати увагу на технологічні галузі розвитку, в тому числі на Blockchain, віртуальні валюти і можливості, які вони дають. Чим швидше Україна створить механізм регулювання ринку криптовалют, тим швидше українці отримають переваги, які дає їм ця індустрія. Запровадження контролю операцій із віртуальними валютами на основі введення ліцензування зменшить рівень фінансових ризиків, мінімізує проблеми, пов'язані з ухиленням від сплати податків та відмиванням грошей.

Список використаних джерел

1. Regulation of Cryptocurrency Around the World [Electronic resource] // The Library of Congress. - Mode of access: <https://www.loc.gov/law/help/cryptocurrency/world-survey.php>

2. Global cryptoasset regulatory landscape study/Cambridge Centre for Alternative Finance [Electronic resource] // jbs.cam. - 03.04.2018. Mode of access: https://www.jbs.cam.ac.uk/fileadmin/user_upload/research/centres/alternative-finance/downloads/2019-04-ccaf-global-cryptoasset-regulatory-landscape-study.pdf

3. В Україні пропонують легалізувати криптовалюту вже за три роки. Що про це відомо [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/v-ukrajini-proponujutlehalizuvatikriptoaljutivzhezatri-roki-shcho-pro-tse-vidomo-2503033.html>

4. Дерев'яно запропонував звільнити галузь криптовалют від оподаткування на 10 років [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://info.rns.org.ua/posts/derevyanko-zaproponuvav-zvlniti-galuz-kriptoalyut/>.

Маслій Олександра Анатоліївна

*к.е.н., доцент кафедри фінансів і банківської справи,
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна*

Іванюк Богдан Михайлович

*аспірант кафедри фінансів і банківської справи,
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка, м. Полтава, Україна*

ВИКЛИКИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

Ключові слова: економічна безпека бізнесу, діджиталізація, цифровізація, виклики, ризики, загрози.

Keywords: economic security of business, digitalization, challenges, risks, threats.

Трансформація національної економіки в сучасних умовах цифровізації соціально-економічних відносин актуалізує проблематику формування принципово нових підходів та механізмів протидії викликам, ризикам та загрозам діджиталізації в рамках забезпечення економічної безпеки на різних рівнях управління: держава, регіон, бізнес.

Розширення взаємодії бізнесу, науки і техніки в умовах діджиталізації економіки перетворюється у драйвер світового економічного розвитку, що забезпечує підвищення гнучкості, динамічності, адаптивності та ефективності бізнесу. Експерти Світового банку [1] відмічають, що цифровізація економіки не лише стимулює економічне зростання, але й суттєво прискорює його темпи, а цифрова економіка вважається новою парадигмою прискореного економічного розвитку, що базується на обміні даними в режимі реального часу.

Разом з цим, з позицій безпекології діджиталізація є каталізатором викликів, ризиків та загроз економічній безпеці як держави в цілому, так і окремих суб'єктів економічної діяльності. Сучасна система економічної безпеки бізнесу перебуває в процесі ґрунтовної трансформації, знаходячись під впливом процесів глобалізації та цифровізації. Внаслідок цього та змін міжнародних економічних процесів виникають суттєво нові риси діяльності економічних суб'єктів, що проявляються у вигляді суперечливих тенденцій, де постійно виникають принципово нові виклики економічній безпеці бізнесу.

Цифрове шахрайство, виклики на ринку криптовалют, кібератаки, кібертероризм, недостатність власних фінансових ресурсів підприємств та інноваційних й інтелектуальних інвестицій для прискореного економічного розвитку, скорочення робочих місць через трансформацію ринку праці – це далеко не повний перелік викликів економічній безпеці бізнесу в умовах діджиталізації.

Окрему увагу країни євро блоку та в США приділяють кібербезпеці, що за останні десятиліття стала невід'ємною складовою національної та економічної безпеки. Близько двох третин кібератак припадає на фінансовий сектор [2], через особливу привабливість можливих вигод, таких як крадіжка даних користувачів, вимагання виплат за відновлення інформації, та низької захищеності окремих суб'єктів бізнесу, через свою диференціацію та небезпечний взаємозв'язок.

Важливим дестимулюючим чинником фінансової стабільності бізнесу є анонімність Інтернету, що ускладнює виявлення та протидії кіберзлочинності. Україна визначається як країна з високим історичним рівнем кіберзагроз та кіберзлочинності [1]. Тому протидія цифровим викликам, ризикам та загрозам є

важливою стратегічною метою для України задля підвищення інвестиційної привабливості, конкурентоспроможності бізнесу й національної економіки в цілому.

Ефективна протидія викликам економічній безпеці бізнесу в сучасних умовах та контролювання ризиків з метою недопущення їх трансформації в загрози економічній безпеці бізнесу значною мірою залежить від національної системи моніторингу, здатної своєчасно реагувати на зміни та відображати реальну ситуацію у національній економічній системі. Оновлення та розширення нормативно-методичного підходу а також забезпечення динамічного розвитку аналітичних потужностей є ключовим у системі державного контролю. Протидія загрозам та ризикам є однією з головних функцій більшості державних та недержавних інституцій, як частини зовнішнього середовища функціонування суб'єкта підприємництва. Основою такої діяльності є першочергове виявлення наявних негативних явищ, в тому числі за допомогою рейтингово-динамічного чи інтегрального аналізу.

Неефективність та застарілість ретроспективного підходу до виявлення ризиків та загроз вже неактуальний та потребує зміни акценту на моніторинг викликів екзогенного та ендогенного походження. У даному контексті головним недоліком чинної методики розрахунку рівня економічної безпеки України [4], що використовується Міністерством економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства України, вважаємо відсутність індикаторів загроз цифровізації та неврахування нових секторів економічної взаємодії, таких як ринок криптовалют, електронні платіжні сервіси, кіберзлочинність у фінансовому секторі та розповсюдження дезінформації, що унеможлиблює виявлення та моніторинг найбільш актуальних та впливових в умовах сьогодення викликів борговій, бюджетній, грошово-кредитній безпеці України та економічній безпеці держави в цілому, в зв'язку з чим виклики й ризики в цих областях перетворюються у реальні загрози та мають необмежений вплив на економічну безпеку бізнесу.

Таким чином, пріоритетом має бути створення нового реформованого методичного підходу до моніторингу економічної безпеки на макrorівні з урахуванням нових світових тенденцій та трансформації світової економіки в рамках четвертої промислової революції. Разом з тим має зазнати змін і система забезпечення економічної безпеки бізнесу, у відповідь до нових викликів діджиталізації.

Запобігання ризиків та загроз на стадії їх зародження є фундаментальною основою економічної безпеки бізнесу, тому інструментарій дослідження викликів економічній безпеці бізнесу має бути розширений та адаптований до нового економічного середовища, що формується під впливом сучасного тренду світового соціально-економічного розвитку в рамках діджиталізації.

Список використаних джерел

1. World Development Report 2016: Digital Dividends / A World Bank Group Flagship Report. – Washington, 2016. – Режим доступу:

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/23347/210671RuSum.pdf?sequence=16> (дата звернення: 04.05.2019).

2. Tapscott D. The Digital Economy Anniversary Edition: Rethinking Promise and Peril In the Age of Networked Intelligence. – 2014. – McGraw-Hill. – 448 p.

3. Стрелкова И.А. Цифровая экономика: новые возможности и угрозы для развития мирового хозяйства / И.А. Стрелкова // Экономика. Налоги. Право. – 2018. – № 2. – С. 18-26.

4. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] / Наказ Мініконом розвитку України від 29.10.2013 р. № 1277 // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/>

5. Онищенко С.В. Ризики та загрози в умовах цифровізації: безпековий аспект / С.В.Онищенко, О.А. Маслій // II International Scientific Conference Development of Socio-Economic Systems in a Global Competitive Environment: Conference Proceedings, May 24th, 2019. – Le Mans, France. – P.54-56.

Омельяненко Віталій Анатолійович

доцент, к.е.н., докторант

Інститут економіки промисловості НАН України, м. Київ, Україна

ІНСТИТУЦІЙНО-ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ СФЕР НА ПРИКЛАДІ ПРИЛАДОБУДУВАННЯ

Ключові слова: *приладобудування, стратегія, інновації, тенденції, мережа, інститути.*

Keywords: *instrument engineering, strategy, innovation, trends, network, institutions.*

Актуальність проблематики інституційних трансформацій обумовлена переходом до Індустрії 4.0, що призводить до перебудови економічних процесів, і, як наслідок, збільшення продуктивності праці та конкурентоспроможності її країн-лідерів. Дослідження забезпечення національної безпеки показало, що для формування системної інноваційної стратегії слід використовувати інституціональне забезпечення інноваційного розвитку з урахуванням національної специфіки та галузевих особливостей. Особливо важливо це для розвитку високотехнологічних сфер, розвиток яких вимагає системних зусиль. Однією з таких є приладобудування, що виробляє «очі науки» – аналітичне обладнання, а також компоненти різних високотехнологічних продуктів, що робить її стратегічно важливою галуззю.

Значення приладобудування обумовлено тим, що розширення дослідної бази інноваційних процесів пов'язані з використанням сучасних аналітичних приладів. Відповідно роль приладобудування в економіці можемо визначити в розрізі наступних аспектів:

– розвиток науки і техніки потребує підвищення точності та швидкості